

ד.א.ל.ז.ז.ר

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

נושא השבוע: נישואין (לט)

ההפטרה: "ה' עוזי" (ירמיה טז)

כא' אייר תשפ"ג 1474 (שנה כח')

פרשת בהר-בזוקות

"ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלוקיך" (כה, יז)

מזהירה כאן התורה על אונאת דברים- שלא יקניט אדם את חברו ולא ישיאנו עצה שאינה הוגנת לו, ואל יאמר מי יודע אם התכוונתי לרעה? מיד נאמר "ויראת מאלוקיך" היודע כל מחשבותיו... (רש"י)
וקל וחומר כלפי אשתו ששלום ביתו תלוי בזה. "ולא תונו איש את"- סופי תיבות אשתו, רמז למה שאמרו חכמינו ז"ל (גמ' בבא מציעא נט): "לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה ואע"פ ששערי תפילה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו", שצערה של האישה עושה רושם בשמים (ומתוק האור)
"וכי ימוך אוזיך ומטה ידו עמך והחזקת בו" (כה, לה)

הפסוקים הקודמים נאמרו בלשון רבים, אבל כשהגיעה התורה לפרשת עזרה ותמיכה בעני היא נוקטת בלשון יחיד: "וכי ימוך אחיך.... והחזקת בו" לומר שאם העני מבקש את עזרתך, אל תשלח אותו לאחר, אלא חשוב בליבך שמוטל עליך לעזור לו, ואם אתה לא תעזור אין מי שיעזור לו מלבדך. (הדרה של תורה)
גם בבית פנימה צריך כל אחד להושיט יד לאשתו ולסייע לה כשמבקשת את עזרתו, שכן אם לא יעזור מי יסייע לה? מסופר שאל רבי ישראל מסלנט בא תלמיד והתלונן על בעיות בשלום בית, השיב לו הרב: "אלמד אותך כלל שיעזור לך בשלום בית, תמיד תדאג לעולם הבא של עצמך ולעולם הזה של אשתך".
שבדרך כלל אדם נוהג ההיפך, הוא מורגל לעסוק בעולם הבא של אשתו ובעולם הזה שלו, הוא מנסה לשפר את מידותיה ודוחק בה לשנות את התנהגותה... אבל הוא לעצמו, עסוק במילוי צרכיו וכועס שהם אינם מתמלאים. ואדרבא דווקא כשיראה נכונות והתחשבות ויושיט יד לעזרה ואף יאמר: "את חייבת לנוה.... עדיין לא אכלת, את עובדת קשה מאד, אני חייב לעזור לך", המילים הללו נותנות לה כוח והיא כבר אינה זקוקה כל כך לעזרתו.... האין זה כדאי?!

ב"סך הכול" חוסר ידע !!! (מרדכי רוט)

מעשה שהיה

היה זה לפני כשנה, פגשתי יהודי יקר וכך הוא סיפר לי: "התחתנתי לפני כשלוש שנים, הייתי בחור צעיר בגיל העשרים לחי ולא היו לי הרבה מושגים: מה זה חיי נישואין? מה זה מחויבות? מה זו אישה? מה זה לכבד אישה? כמובן שידעתי הכול באופן כללי, אבל בצורה שטחית ורדודה. ההזדרכה שקיבלתי לפני החתונה הסתכמה במספר פגישות בודדות, שכללו גם את לימוד ההלכות הנצרכות! התחתנתי עם בחורה צעירה שגם היא לא קיבלה הרבה ידע על זוגיות, חיי נישואין, אחריות ונשיאה בעול. בחודש הראשון הכול היה נפלא ומרגש, אבל כבר אחרי חודש התחילו הבעיות. אני חשבתי לתומי שאשתי זה בסך הכול כמו חבר טוב מהישיבה וכך גם התנהגתי אליה. וכך התחילו בעיות בתקשורת ופגיעות מילוליות מבלי משים. הלכנו לרב אחד שאמר לנו:

החיוך הוא דבר כל כך אישי והופך כל אחד ליותר אנושי, אין לו ערך בממון ובכל זאת הוא שווה המון

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * **לא לעיין בזמן תפילה** * שקיעה 7:30-7:34 * סוף זמן ק"ש 8:27-8:29

כניסת שבת: 7:10 יציאת שבת: 8:01 יציאת שבת: 8:54

תיפרדו עכשיו! אתם לא מתאימים. חבל שזה יקרה כשיש כמה ילדים. חבל על הכוחות והייעוץ, אתם לא מתאימים, וזהו!!!', לצערי הרב אכן נפרדנו.

הייתי שבור מאוד, כבחור צעיר ללא מהמורות בחיים ונחשב כבחור די טוב, פתאום הכול נוחת עליי בכוז מהירות, אך אני אדם חזק ברוך השם והצלחתי איכשהו להתגבר ולהמשיך הלאה.

לאחר שנה בס"ד התחתנתי שוב, הכול היה בסדר בחודשים הראשונים ואז פתאום שמתי לב שהנה שוב פעם מתחילות בעיות ביני ובין אשתי. הייתי מאוד שבור, מה קורה לי? מה עובר עליי? שאלתי את עצמי, האם הכול תקין אצלי? אני זוכר שנסעתי, ערב חורפי וגשום אחד, לכותל המערבי להתפלל. בכיתי שם מעומק ליבי להשם שיציל אותי וירחם עליי ששוב זה לא יקרה. זה כבר היה נשמע לי לא יציב להתחתן ולהיפרד בתוך שנתיים, פעמיים!

בחזור מהכותל לביתי פתאום השם האיר לי תובנה: אולי תיקח אתה אחריות על חיי הנישואין שלך? אל תחכה שיקרה מה שקרה לך בנישואיך הראשונים.

החלטתי ללכת לבד, בלי אשתי, ליעוץ כדי לטפל בעצמי ולקחת אחריות על עצמי ולבדוק במה אני לא בסדר ומה אני צריך לתקן ולשפר אצלי.

אין לי בעיות נפשיות, ההפך הוא הנכון, אני אדם חזק מאוד מבחינה רגשית. אז למה זה קורה דווקא לי? וכך הגעתי ליעוץ נישואין כשאני מוכן לעשות כל דבר למען המטרה".

מספר היועץ: "הייתה לי אתו שיחה ארוכה, ניסיתי באמת ובתמים להבין מה קורה פה ומה שורש הבעיה, והנה אני רואה שהאדם שמולי הוא אדם טוב ומקסים אין לו בעיות רגשיות מהעבר, יש לו הורים טובים ומשפחה תומכת. רק חסר לו המון ידע בסיסי בחיי זוגיות. מה זו אישה? מה הם הצרכים שלה? איך צריך להתנהג לאישה? מה אסור ומה מותר להגיד? מה אסור ומה מותר לעשות? הוא כמעט ולא ידע כלום. הוא ידע באופן כללי שגבר ואישה הם שונים, וזהו!

אמרתי לו: "לדעתי אין לך שום בעיה, אבל חסר לך משהו אחד קטן שהוא בעצם דבר די גדול, שאתה צריך ללמוד: מהם חיי הנישואין? מה זו אישה? מהי מחויבות? מה זה כבוד? אתה באופן אישי אדם מקסים וטוב אבל אין לך את הכלים הבסיסיים איך לנהל חיי נישואין. אתה יכול להיות האיש הכי טוב בעולם, אבל אם אתה לא יודע את הכללים איך לנהל את הבית שלך אז יש סיכוי גדול מאוד שלא תצליח לנהל אותו.

אדם שאין לו חיי זוגיות אין לו חיים מאושרים בעולם הזה ונפשו סובלת, גם מבחינה רוחנית הוא מפספס את עבודת המידות הגדולה ביותר שיש".

אני נפגש הרבה פעמים עם אנשים שמתמודדים עם בעיות בחיי הזוגיות שלהם ומחפשים פתרונות פלא, והרבה פעמים הבעיה היא פשוט חוסר ידע מה זה חיי נישואין בכל ההיבטים.

וזה לא רק ידע, אלא יש צורך באופן קבוע לתפעל ולתחזק את חיי הנישואין. לקרוא, לשמוע וללכת לקורסים בנושא. וגם להתייעץ אם יש קושי אפילו הקטן ביותר, זו לא בושה. אם אתה יודע שחיי הנישואין שלך זה העסק הכי שווה לך בחיים אז אתה צריך ללמוד עליהם, ולהיות במעקב ממש כמו כלפי עסק, האם אני בסדר בהתנהלות העסקית הזוגית שלי? אדם משקיע כל כך הרבה כוחות וכסף ואנרגיה בחיים העסקיים שלו, בפרנסה שלו. כמה זמן הוא משקיע באמת כדי לדעת מה הם חיי נישואין? מה הם הצרכים של בן הזוג? האם אני מתנהג בהתאם? האם אני לא פוגע? וכמו בכל עסק אם לא משקיעים כראוי אז העסק מתמוטט והאדם יכול לפשוט את הרגל. אם בראש שלך אתה יודע שהדבר הכי חשוב לך בחיים זה חיי הזוגיות שלך, המשפחה שלך, אז אתה צריך להשקיע בזה.

אם נפגשת עם מדריך מספר פעמים לפני החתונה וקראת ספר אחד או שניים בנושא, נראה לך שבמספר פגישות אפשר לדעת מה זה חיי נישואין? הדבר הכי מורכב זה חיי זוגיות, כל אחד

הוא שונה. כל אחד מגיע ממקום אחר, הורים אחרים, בית אחר, אופי שונה, דעות שונות, רצונות שונים. ויש זמנים בחיי הזוגיות שפתאום יש שינוי פיזי, רגשי, ... שמתווסף לכל הניסיון והקושי, אז החובה היא לדעת מה זו זוגיות ומה זה נישואין!! חשוב להתחיל ולהתכונן לנישואין עוד לפני הפגישות, ולהבין שעבודת המידות צריכה להיכנס לדינמיקה גבוהה. צריך להשקיע יותר בעבודה על סבלנות, קבלת האחר, ענווה ושאר המידות שבין אדם לחברו.

אני יכול להגיד בוודאות גמורה שהרבה מאוד מן המקרים של בעיות בזוגיות לא היו מתרחשים לכתחילה, או מגיעים לבעיות גדולות, אם הייתה הדרכה מקיפה ומפורטת לפני החתונה והדרכה וייעוץ אחרי החתונה. קשר זוגי אמיתי לא קונים בקלות, זה דורש הרבה דם ויזע וכנראה לפעמים גם דמעות והקרבה רבה.

אותו יהודי יקר היה חכם ושמע למה שאמרתי והחליט באמת ובתמים לעשות עם עצמו עבודת המידות רצינית, וברוך השם היום הוא חי חיים מאושרים ושמחים.

הלכות הנהגות בין בני הזוג[ב]

פינת ההלכה

הקדמה: סיפר רופא מהרצליה, כי לאחר שהוא ורעייתו הגיעו לסף של "היפרדות החבילה", הם שמעו הרצאה על שלום בית לפי הדרכת הרמב"ם והחליטו לנסות. ניגשו שניהם לעורך דין וניסחו הסכם הקפאת הליכים שכותרתו: "הסכם שלום בית על פי הרמב"ם", כשכל צד התחייב לשינוי, ועשה כל שבידו כדי ליישם את ההחלטה. והוא סיים את סיפורו בהתרגשות רבה במילים הבאות: "חלפו מאז שלושה חודשים, שכחנו שפעם רצינו להתגרש!". הרמב"ם שהיה ענק הענקים בהלכה, ברפואה ובפילוסופיה שעליו נאמר: "ממשה(רבינו) עד משה(בן) מימון - הרמב"ם) לא קם כמשה", האדריכל הגדול של ההלכה היהודית ואמן התמצות סיכם בהלכה אחת לאיש ובהלכה אחת לאשה הדרכה לבני הזוג לחיים מאושרים מתוך שלום ורעות.

הדרכה לבעל על פי הרמב"ם:

וציוו חכמים שיהיה אדם (א) מכבד את אשתו יותר מגופו (ב) ואוהבה כגופו (ג) ואם יש לו ממון, מרבה בטובתה כפי ממונו (ד) ולא יטיל עליה אימה יתרה (ה) ויהיה דיבורו עימה בנחת (ו) ולא יהיה עצב (ז) ולא רגז (ח) (הרמב"ם הל' אישות פ"טו הל' יט).

(א) מכבד את אשתו יותר מגופו – בכל עניני הכבוד: כגון: בגדים מכובדים, דיבור מכובד ולא פוגע או מזלזל, שבחים ומחמאות- עליו לדאוג לרעייתו יותר מכפי שהוא דואג לעצמו.

הסבר: * הדרישה מהבעל להעדיף את אשתו על פני עצמו בקניית בגדים מכובדים כגון: לחג או לאירוע משפחתי אינה נובעת מזלזול בו אלא כיון שהאישה קיבלה כלים נפשיים המתאימים לתפקידה כאחראית על פנימיות הבית, ואחד הכלים האלה הוא הרגישות לאסתטיקה ועדינות כללית, ממילא הצורך לבגדים נאים ומכובדים הוא צורך נפשי אמיתי עבורה יותר מהצורך שלו בכך.

* בעל שפוגע באשתו ואומר מילים מתוך כוונה להתבדח, אינו יכול לתרץ את עצמו בטענה: "עם כל חברי לעבודה אני מתבדח ואף אחד לא נפגע, ואדרבה הם אוהבים את חוש ההומור שלי". אישה היא לא כמו חברים לעבודה, טבעה שונה משלהם (המדרש לנישואין מאושרים מהרב זמיר כהן (ג) עמ' 31-30).

(ב) ואוהבה כגופו – לעניין אהבה, די שיאהב את אשתו באותה מידה בה הוא אוהב את גופו. כמאמר התורה (ויקרא יט, יח) "ואהבת לרעך כמוך" - תאהב באופן שיהיה טוב לרעך כמוך- באותה מידה שאתה חפץ בטובת עצמך.

הסבר: כשם שהוא מזדרז להעניק לגופו את צרכיו החומריים והנפשיים כך יעשה כלפי רעייתו ויהיה קשוב לצרכיה כאל צרכי גופו (המדרש לנישואין מאושרים מהרב זמיר כהן (ג) עמ' 31-30).

(ג) ואם יש לו ממון, מרבה בטובתה כפי ממונו – עליו להשקיע באשתו בקניית ביגוד ותכשיטים, אביזרי בית וכלי עזר המסייעים לה בעבודתה וכל הנצרך לה, בהתאם לאפשרויות הכספיות שבידו. וגם אם האישה לא מבקשת זאת כי חוששת מבעלה, יעודד אותה לבקש.

הסבר: האישה קיבלה מבורא העולם רגישות גבוהה למראה ולהופעה חיצונית לטובת טיפוח מראה הבית והמשפחה בכלל. לכן צורת הופעתה הכללית תופסת מקום נכבד בנפשה לפי טבעה האמיתי להתחדש כל הזמן בבגדים עבורה ועבור בני הבית, והסכמת הבעל לרכישת בביגוד ותכשיטים מעניקים לה את התחושה של שייכות, כבוד, אהבה ושמחה.

המתנהל בדרך זו להרבות בטובתה כפי ממונו, כרצון ה', הקב"ה לא יקפח שכרו. וכמו שאמרו בתלמוד (גמ' בבא מציעא נט.) "אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו", כלומר ייקרו וכבדו נשותיכם, כדי שתתעשרו. ועוד נאמר (גמ' בבא מציעא סז): "לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו, שאין הברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו" (המדרש לנישואין מאושרים מהרב זמיר כהן (ג) עמ' 33-31).

אשה שבעלה מכבדה לפי צורך טבעה והיא שמחה ומאושרת בכך, זה פותח שער כניסה לברכה ולשפע כלכלי לביתם, ואם להיפך אז להיפך ח"ו (ס).

(ד) **ולא יטיל עליה אימה יתרה** – באופן טבעי יש לאישה יראה מבעלה מכוח היותה עדינה בטבעה וגם בגלל טון דיבורו העבה וגבורתו וכל צורתו שנראה סמכותי ותיקיף יותר, לכן מורה הרמב"ם די במורא זה ואל תטיל עליה אימה יתרה.

ולכן אפילו כאשר הבעל רוצה להעיר לרעייתו על עניין רוחני-הלכתי חשוב, יזהר שלא לעשות במילים ובשפת גוף תקיפים המטילים אימה אלא ידבר בנחת. וגם כאשר עליו להיות תקיף יותר כדי שדבריו יתקבלו ינהג כהדרת רבותינו ז"ל בתלמוד לגבי האישה (הגמ' סוטה מו). 'תהא שמאל דוחה וימין מקרבת'.

הסבר: המעצים יראתו כלפי אשתו גורם לאחת משתי התוצאות: שהאישה תתמרד ותצא במלחמת חורמה נגדו או תשקע ותיסגר בתוך עצמה עד כדי שיקשה עליה לבצע פעולות יום יומיות.

וגם אם מרימה קולה על בעלה ומלחיצה אותו במילים בוטות, לא ישיב לה באותה צורה, שהרי כשמרימה קולה לכל היותר יוצרת אצל הבעל אי נוחות, משא"כ כשהבעל מרים קולו הוא מטיל עליה אימה יתרה. ועוד אמרו חז"ל בתלמוד (גמ' גיטין ו): "כל המטיל אימה יתרה בתוך ביתו סוף הוא בא לידי שלוש עבירות: גילוי ערוות, שפיכות דמים וחילול שבת" (המדרך לנשואין מלוקחים מהרב זמיר כהן (ג) עמ' 36-33).

דוגמא ממעשה שהיה סיפר הרב זמיר כהן שליט"א – לפני כמה שנים הגיע אדם אחד וסיפר שהחליט להתגרש. שאלתיו לסיבת הדבר והשיב כי יש הרבה מתחים בבית. אמנם את הכל הוא יכול לשאת, אבל אשה מחללת שבת, זהו קו אדום ועל זה אינו יכול לוותר והוא לא מוכן לחיות עם אשה מחללת שבת. שאלתי: "מתי והיכן ראית את אשתך מחללת שבת?", הוא השיב בכנות: "לא ראיתי ממשי, אבל ברור לי שהיא חיללה שבת. בערב שבת יצאתי לבית הכנסת מאוחר, לאחר כניסת שבת. כשהייתי בבית הכנסת נזכרתי שלא הכנסתי את התקע של הפלטה לשקע, אבל שבת כבר נכנסה. והנה כשחזרתי מבית הכנסת, גיליתי לתדהמתי שהפלטה מחוברת לחשמל וחמה. מי עשה את זה? ברור במאה אחוז שהיא חיללה שבת. ומי יודע עוד איזה עוונות היא עושה שאני אפילו לא יודע?".

קבענו מועד לשיחה עם שני בני הזוג, וכשסיפר בפניה את הסיפור הזה, שאלתי אותה: "האם זה נכון?", תשובתה הייתה: "כן זה נכון. אבל אף פעם לא חיללתי שבת, זוהי הפעם הראשונה שחיללתי כשכולי רועדת. ולמה? כי פחדתי מהתגובה שלו, כשהוא יצטרך לאכול אוכל קר. כשהוא כועס הוא לא שפוי, הוא משתולל!".

כששמעתי את דבריה אמרתי לו: "אשתך איננה מחללת שבת, אך אתה כעסך גרמת לה לחלל את השבת! הרי זה בדיק מה שכתוב בגמרא על מי שמטיל אימה יתרה בתוך ביתו! הפתרון אינו להתגרש, אלא שתעבוד על מידותיך" (המדרך לנשואין מלוקחים מהרב זמיר כהן (ג) עמ' 37-36).

(ה) **ויהיה דיבורו עימה בנחת** – חובת הבעל לדבר עם אשתו בנחת, גם אם היא אינה מדברת כך. מאחר והאישה רגישה יותר מבעלה ופגיעה הרבה יותר ממנו הרי היא נעלבת בעומק נפשה וזוכרת לטווח ארוך את המילים הפוגעניות שהטיח בה (ס עמ' 35-34).

(ו) **ולא יהיה עצב** – ראש המשפחה, הלא הוא הבעל הוא המשענת החסונה עליו נשענים האישה והילדים בכל עת ובפרט בשעת חולשה ומשבר. כמאמר חז"ל שהאיש דומה לשמש והאישה לירח וכל אור הירח נובע מאור השמש. ולכן:

* כאשר הבעל מלא שמחת חיים, הוא מחייה את רעייתו וילדיו.
* לעומת זאת, בעל עצוב מכל סיבה שהיא משרה תחושה דיכאונית בבית ומלחיץ את המשפחה ומעכיר את האווירה, בעל כזה מעביר מבלי משים לרעייתו מסר של אכזבה ממנה, וגורם לה להיות עצובה ועצבנית (ס עמ' 36-35).

(ז) **ולא רגז** – בעל שסגנון דיבורו רגוז ועצבני, כעסו מתלקח במהירות והוא מגיב בזעף על כל עניין שלא מוצא חן בעיניו ומלחיץ באופן נורא את רעייתו ואת כל בני ביתו. שמחת החיים הבריאה נגזלת מהם והם יראים ופחדים ממנו דרך קבע ואינם משתפים אותו בהווי חייהם וזה מעכיר את האווירה בבית בבחינת: 'משנכנס "אב" ממעטים בשמחה' (ס).

עלון ההדרכה לאישה על פי הרמב"ם בס"ד בל"נ יופיע בעלון שאחרי חג השבועות

מבקשים לחזק מנין שחרית באשדוד ב- 5:00 בבוקר בבי"כ מגן יוסף רח' ראשון לציון אזור ט'

מנין מנחה חדש באשדוד בשעה 5:00 בימים א-ה בבי"כ נר דוד אוהל רחמה בעזרת נשים אזור ט'

שעור לגברים באשדוד בכל יום שלישי ב- 8:00 בערב עם הרב אליהו מלכא בנושא: פרשת שבוע והלכות בבית הכנסת שבמתחם סטאר סנטר [ליד יוחננוף] טל': 050-3436004

טל': 08-8644452 אתר העלון: alonhaihud.co.il דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com